

מסכת הוריות

פרק הורו בית דין

דברי פתיחה למסכת הוריות

שלש פרשיות נכתבו בתורה בענין קרבן חטאת. שתיים מהן עוסקות ב"חטאת קבועה", ששויים בה העני והעשיר, והאחת עוסקת בקרבן "חטאת עולה ויורד" [שהעשיר מביא קרבן בהמה, העני תורים או בני יונה, והדל ביותר מביא קרבן מנחה].

שתי הפרשיות של חטאת קבועה הן:

האחת, בפרשת ויקרא, בה נכתבו דיני חטאת שבאה על חטא בשגגה, ואשר אם היה נעשה בודון היה חייב עליו כרת, חוץ מחטא עבודה זרה.

והשנייה, בפרשת שלח, בה מתבאר דין קרבן חטאת על חטא עבודה זרה בשוגג.

ובשתי פרשיות אלו גם מתבאר, שאם חטא רוב הציבור מחמת הוראה בטעות שהורו

בית דין הגדול אין מביא כל יחיד קרבן חטאת, כי אם מביאים קרבן ציבור, הנקרא פר העלם דבר, ומתכפרים בו. אך יש חילוק בין שאר המצוות לעבודה זרה. בשאר המצוות מביאים פר לחטאת בלבד, ואילו בעבודה זרה מביאים פר לעולה ושעיר לחטאת!

מתניתין:

א. הורו בית הדין הגדול (1) הוראה בטעות, ב-א לפי ששגגו, והורו בטעות שמותר לעבור על פרט אחד, מתוך אחת מכל מצות האמורות בתורה. וכגון, באיסור אכילת חלב בהמה, אם אירע שטעו בית הדין הגדול, וסברו שסוג מסויים של חלב בהמה דינו הוא כשומן ולא כדין חלב, והורו שהוא מותר באכילה, בעוד שלפי האמת הוא חלב, ואסור באכילה, ועונשו כרת, למי שאוכלו במזיד.

ובהכרח שאין כוונת תוס' לענין דיני ההוראה, אלא לגבי חיוב קרבן ציבור בלבד, שהוא חל רק על סנהדרין גדולה הנחשבת כעדת ישראל, אך הוראה לפטור יחיד מועילה גם בכי"ד של שלשה, ובסוגיא להלן דימו ציבור ליחיד רק לגבי הוראה המועילה לפטור.

אולם **בנודע ביהודה** [תנינא יו"ד צ"ו בהגהת בן המחר] כתב שאף היחיד אינו נפטר מקרבן אלא בהוראת בית דין הגדול, וראיתו מפירוש רש"י על המשנה [להלן ה א], דתנן אין חייבין פר אלא בהוראת כי"ד הגדול, ופירש "אבל שבט אחד בהוראת בית דינו מביאין כל אחד כשבה".

1. תוס'. וכוונת התוס' בפשטות היא, לגבי הוראת כי"ד המחייבת קרבן העלם דבר של ציבור, אולם לגבי פטור היחיד מחטאתו מפני ששגג מחמת הוראת כי"ד, די בהוראת בית דין של שלשה, וכמבואר בסמוך [בד"ה הורו לה]. וכן נקט ה**נצי"ב במרומי שדה**, וכך ביארנו בפנים.

ולכאורה להלן [ג ב] משמע שאין לחלק בין דיני ההוראה לחיוב קרבן ציבור לפטור קרבן יחיד, שהרי הגמרא מוכיחה ממשנתנו העוסקת בפטור היחיד דלא כרבי יונתן שהצריך הסכמת כל הבי"ד להוראה כדי לחייב בקרבן צבור.